

– er det simpelthen et centralt bidrag. Til alt dette kan føjes, at bogen i øvrigt ligger på et litterært højt plan og virker tiltrækkende.

Vagn Dybdahl

Elsa Gress: Fuglefri og fremmed. Erindringsbilleder. (Gyldendal, 1971). 295 s.

Bogen har tre hovedafsnit: 30'ernes sidste år, besættelsestiden og den første efterkrigstid. Det er, trods en stærk koncentration om selvoplevelser og -udvikling, en intens tidsbeskrivelse, der uden at tilføre den almene viden væsentligt nyt, dog tjener til at fastholde væsentlige træk og stemninger. Trods det i mange retninger særprægede liv rummer bogen også et stort generelt stof, at den vil være en væsentlig kilde; dertil kommer, at det er fascinerende læsning og rummer væsentlige karakteristikker af en række kunstnere og litterater, som senere har sat sit præg på efterkrigstiden.

Vagn Dybdahl

Erich Thomsen: Deutsche Besatzungspolitik in Dänemark 1940–1945. (Studien zur modernen Geschichte. Bertelsmann Universitätsverlag, Düsseldorf, 1971). 277 s.

Erich Thomsens posthumt udgivne bog er en betydelig arbejdspræstation. Han har som den første samlet det store materiale i de tyske arkiver og den mangeartede danske litteratur til en oversigt over og en vurdering af den tyske politik i Danmark i besættelsesårene. Selvom der ikke bringes opsigtsvækkende nyheder, er dette en præstation, som bringer forskningen i besættelsestiden fremad.

At der undervejs har indsneget sig en del misforståelser i enkelthederne, kan ikke undre og er næppe heller af væsentlig betydning for det helhedsbillede, forfatteren har søgt at tegne. Mere problematisk er hans vurdering af de forhold og personer, der gav den tyske politik sin form.

Det er skuffende, at en tysk historiker så villigt og ukritisk har overtaget den traditionelle danske måde at stille problemerne op på. Interessen er stadig koncentreret om det tyske gesandtskab i København, om de personer, der var i direkte kontakt med danske myndigheder. Den centrale tyske beslutningsproces er svagt behandlet, og politikken overfor Danmark er ikke indplaceret i den samlede tyske strategi under 2. verdenskrig. De skiftende politiske situationer, der opstod som følge af krigens udvikling, spiller kun en sekundær rolle i fremstillingen.

Også den konkrete tolkning ligner for meget den, der er gængs i dansk tradition. Den går i væsentlige træk tilbage til de forklaringer, som Best, Kanstein og Duckwitz gav efter krigen. Der er i hovedsagen tale om en moralsk personvurdering, hvor de enkelte aktører placeres efter deres holdning til forhandlingspolitikken, deres bestræbelser på at opretholde et harmonisk forhold til den danske regering. Det bliver en tegning i sort og hvidt med nogle grumsede nuancer. Hvidest er Best med sine ovennævnte sekundanter, sortest hans modspillere, Hitler og general von Hanneken. Bests forgænger, gesandt von Renthe-Fink, optræder i gråt, en velmenende mand, men svag og med tilbøjelighed til at favorisere de danske nazister. Kanstein tilskrives – uden fjerneste belæg – æren af, at det ikke gik værre i de første år.

Bortset fra at sådanne personvur-